

HOUDEN EN KWEK VAN *ERYX* (*GONGYLOPHIS*) *CONICUS*

FEEDING AND BREEDING OF *ERYX* (*GONGYLOPHIS*) *CONICUS*

Robby van der Velden

Mijn eerste kennismaking met de Indische zandboa was, toen mijn vriend en ik twee jonge mannetjes aanschafte. Wij hadden reeds ervaring met Afrikaanse zandboa's (*Eryx colubrinus*) en besloten ook deze soort een kans te geven in onze collectie. De verkoper kon ons alleen mannen aanbieden, maar vastbesloten als we waren, hebben we die toch maar genomen. Dit was op 25 maart 2007. De dieren waren duidelijk nog jong, hoogstens enkele maanden oud. Een geboortedatum ontbrak helaas op het overdrachtsformulier.

Al gauw bleek dat het voederen van deze Indische zandboa al anders in zijn werk ging dan bij de gewone zandboa's. Ten eerste kunnen ze echt een voorkeur hebben. Het mannetje in mijn collectie at (en eet nu nog altijd) enkel gewone muizen. Hij verhongert nog liever dan een veeltepelmuis of ratje te nemen. Terwijl het mannetje dat bij mijn vriend zit enkel goed reageerde op babyratjes. Een tweede observatie bij het voederen van de conicus was de nervositeit! Bij de minste aanraking van het verblijf, of zelfs maar het openen van een schuifraam van een ander terrarium, verdween de conicus direct onder het zand.

Robby van der Velden

I was introduced to the Rough-scaled Sand Boa *Eryx conicus*, when on March 25th, 2007, my friend and I purchased two young males. We already had experience of the Kenyan Sand Boa (*Eryx colubrinus*) and decided to introduce this new species into our collection. The seller only could offer us males so we decided to accept these two. Obviously the animals were young, no more than a few months of age; unfortunately the accompanying paperwork did not state the exact date of birth.

It soon became apparent that feeding the Rough-scaled Sand Boa was quite different from the Common Sand Boa. They were really fastidious. One male only ate (and still does only eat) common mice. He refused all other food including African soft-furred rat and young laboratory rat. My friend's male only responded well to baby laboratory rats. Further observations related to the feeding of *Eryx conicus* were their nervousness. The slightest contact with the tank, or even opening an adjacent tank, caused *Eryx conicus* to immediately disappear under the sand. A previously constricted prey item, which the boa had ceased constricting,

Eryx (Gongylophis) conicus, drachtig – pregnant. Foto/Photo: Robby van der Velden.

Een losgelaten (gewurgde) prooi werd nooit meer opnieuw gepakt om op te eten. Zelfs als de prooi al half verorberd was, braakte de slang bij de minste verstoring deze weer uit. Dit heb ik bij nog geen enkele andere slang in mijn collectie zo expliciet gehad. Dus vanaf toen voederde ik de conicus altijd als laatste, waarna ik de kamer verliet. Toen had ik geen problemen meer.

Mijn kameraad had ook de nervositeitproblemen bij zijn conicus, net als het weigeren van voedsel voor langere periodes. Mijn dier weigerde soms drie weken achter elkaar om prooi aan te nemen, om daarna weer gewoon te eten. Het broertje van mijn mannetje wachtte meestal nog wat langer en op een bepaald punt was mijn conicus het dubbele in gewicht van zijn broertje. Toch zagen ze er beide even goed uit. Het kleinere mannetje was in verhouding tot van zijn lengte zeker niet te mager.

Op een andere beurs een tijd later, op 10 juni 2007, kon ik uiteindelijk een volwassen vrouw kopen. Mijn kameraad besloot te wachten met de aanschaf van een vrouwtje, omdat hij niet 'zeker' was van zijn mannetje. Samen hadden we nu 2.1 dieren en we besloten om ze later eventueel samen te zetten voor kweek.

Het vrouwtje was heel anders, afgezien van het feit dat zij drie keer zo zwaar is als de man bij deze soort. Dit dier weigerde nooit een prooi en kreeg op wekelijkse basis een springerrat, volwassen muis of veeltepel-muis. Dit dier kon gerust in een curverbak gezet worden om te voederen, je kon ze bij wijze van spreken gewoon vastnemen tijdens het eten. Het voorgeschreven gewicht om te kweken is 250 g, maar mijn vrouwtje ging tegen de 400 g aan.

was never revisited by the snake and re-ingested. If a prey item had been half eaten, the snake regurgitated it at the least disturbance. I had never experienced anything like this so markedly with any other snake in my collection. Subsequently I always fed the *Eryx conicus* last, after which I left the room. Since then I have never experienced this problem.

My friend had similar problems associated with nervousness of his *Eryx conicus*, as well as refusing food for long periods of time. My animal sometimes refused to accept prey for three consecutive weeks, after which he ate without problem. The brother of my male often refused food for longer periods and at one point my *Eryx conicus* was twice the weight of his sibling. Both looked equally healthy, the smaller male was, in relation to his length, definitely not considered slender.

At a Reptile Exposition on June 10th 2007, I bought an adult female. My friend decided to delay purchasing a female, because he wasn't 'sure' about his male. Together we now had 2.1 animals and we decided we would eventually unite them for breeding.

The female turned out to be quite different, besides the fact she was three times the weight of the male of this species. She never refused prey and was, on a weekly basis, offered a weaned rat, an adult mouse or an African soft-furred rat. This animal could quite easily be placed in a container to be fed, so you could move her while she was eating. The prescribed weight for breeding is about 250 g (8.8 ounce); my female reached about 400 g (14.1 ounce).

Since males are fertile at a young age, from October 2007 I decided to put the male to

Eryx (Gongylophis) conicus, moeder met kroost – mother and juveniles. Foto/Photo: Robby van der Velden.

Omdat ik gelezen had dat mannen al snel vruchtbaar zijn, besloot ik rond oktober 2007 om de man al korte periodes bij de vrouw te zetten. Normaal zou ik ervoor kiezen om de vrouw bij de man te zetten, maar het verblijf van het mannetje was simpelweg te klein voor het vrouwtje. Ik moet zeggen dat ik er toch wel bang voor was dat ik 's morgens slechts een dik vrouwtje zou vinden en geen mannetje meer. Kannibalisme komt bij deze slangen namelijk wel eens voor. Gelukkig bleek mijn angst onterecht te zijn geweest.

Ik kon nooit enige interesse voor elkaar zien bij deze soort. Terwijl mijn albino Afrikaanse zandboa hele dagen ligt te paren met mijn wildkleur vrouwtje, kon ik bij de conicussen niets daarvan waarnemen. Ik dacht uiteraard dat het mannetje nog te jong zou zijn (hij was uiteindelijk maar een dik jaar oud). Toch zette ik het mannetje wekelijks voor enkele dagen bij het vrouwtje.

Een tijd later begon mijn vrouwtje plots alle prooien te weigeren. Ik dacht dat ze een rustperiode had genomen, omdat ze altijd zo goed at en ik maakte me daar geen zorgen om. Het komt bij meer slangen voor dat ze weken tot maanden om onbekende redenen niet eten. Vanaf toen heb ik het mannetje ook niet meer bij het vrouwtje gezet, omdat dat ook maar af en toe at en ik hun rust wou gunnen.

Na enige tijd begon het vrouwtje wel dikker te worden. Ik vreesde voor een verstopping, want zwanger kon ze in mijn ogen niet zijn. Toen de slang almaar dikker werd en ik ook nog feces had gevonden, werd het me duidelijk dat ze toch zwanger was. Dit moet ongeveer in maart 2008 geweest zijn. Ik wist natuurlijk niet wanneer ze be-

the female for short periods of time. Usually I would choose to put the female to the male but the tank of the male was too small for this female. I was also concerned that I would discover a single engorged female the following morning without the male. Cannibalism has been recorded for this snake species. Fortunately my fear turned out to be unfounded.

I did not observe any interaction between the individuals of this species. Contrarily, whilst my albino Kenyan Sand Boa mated throughout the day, my *Eryx conicus* showed no such behaviour. I presumed the male could still be too young; after all he only was just over one year of age. Despite this I continued, on a weekly basis, to introduce the male to the female for several days each time.

After a while the female suddenly refused all prey. I presumed she had taken a rest period because she always used to eat well I was not worried about this. It occurs in many snake species that, without any clear reason, they do not eat for several weeks or even months. From this time on I no longer put the male to the female, because he also ate irregularly and I also wanted to provide him with some rest. After a while the female started to gain weight. I feared constipation, because I did not consider she would be gravid. Since the snake gained more and more weight and I found some faeces, I could no longer deny that she was in fact pregnant. It must have been around March 2008. Of course I did not know exactly when she was fertilised or if she could have been impregnated with retained semen from an earlier copulation with a different male.

vrucht was en of ze niet bevrucht zou zijn door opgeslagen verouderd zaad van een vroegere paring.

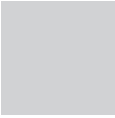
De conicusvrouw werd dikker en dikker en aangezien de draagtijd maar 3-4 maanden zou zijn en mijn slang al zo lang echt dik was, begon ik mij zorgen te maken en vreesde ik dat ze een ziekte had. Ze ging ook niet op de warmtekabel liggen, zoals het in de literatuur beschreven wordt, maar altijd aan de koele kant van de bak (ongeveer 25-27°C). Toen begon ze half mei ineens iedere week weer te eten. Ze wurgde de prooi enkel met het nekgedeelte en haar dikke lichaam gebruikte ze absoluut niet.

Ik had inmiddels een standaard legbak voor eierleggende soorten in haar terrarium gezet, zodat het vrouwtje een rustige, donkere en vochtige schuilplaats had. Het zand had ik al lang vervangen door krantenpapier, zodat eventuele jongen niet met hun natte vliezen en navelstrengen in het zand terecht zouden komen. Op 13 juni 2008 controleerde ik de werpbak waar de vrouw ondertussen al weken aan een stuk in zat, en tot mijn verbazing was ze ineens weer mager. Er waren echter geen jongen te zien in de werpbak. Toen ik het laatste velletje krantenpapier wegnam uit het verblijf, zag ik tot mijn verbazing negen jonge conicussen knus tegen elkaar liggen, pal boven de warmtekabel.

Aangezien dit een redelijk grote worp is voor deze soort én er geen enkele slug (een onbevruchte dooierzak) bij was, ga ik er inderdaad van uit dat mijn kleine man de vader is van deze jongen en niet het eventueel opgeslagen zaad van meer dan een jaar oud. Maar zeker ben ik hier natuurlijk niet van. Het vrouwtje had in ieder geval

The female *Eryx conicus* continued to gain weight. Since the gestation should be only 3-4 months and my snake had been heavy for such a long time I started to worry and feared she might be ill. She did not rest on the heater cable in accordance to observations that had been recorded in literature, but she always rested at the cool side of the tank where the temperature is approximately 25-27°C (77-80°F). In mid May she suddenly began to eat again at weekly intervals. She constricted her prey only with her neck and did not use her heavy mid body at all. At that time I had prepared a standard hide box for clutching species in her tank, so the female had a quiet, dark and moist place to hide. I had earlier replaced the sand with newspapers, so neonates would not have contact with sand with their wet membranes or funicles. On June 13th 2008 I checked the clutch box where the female had been resting for several weeks. Much to my surprise she suddenly had become thin again. I could not see any neonates in the hide box. After I removed the last piece of newspaper from the tank, I noticed nine young *Eryx conicus* together on top of the heater cable. Since this is a rather large litter for this species and there were not any slugs (unfertile ova), I assumed my male was the father of this litter and it was not from retained semen of over one year old. Whilst I can never be absolutely certain of this, the female had definitely not copulated with another male for more than a year. If the litter was derived from retained semen, then I would have expected a smaller litter or some slugs.

Immediately I separated all neonates in a small fauna box with some sheets of moist lavatory paper and a small water bowl. Within eight days they had all shed and on

een jaar geen contact gehad met een andere man. Moest het enkel opgeslagen zaad zijn, dan zou ik een kleinere worp of enkele slugs verwachten.

Direct heb ik alle jongen apart gezet in kleine faunabakjes met enkele vellen vochtig toiletpapier en een waterbakje. Binnen acht dagen waren alle jongen verveld en op 23 juni 2008 ben ik begonnen met voederen. Alle op één na aten binnen een paar dagen één levend babyveeltepelmuisje en ik was dan er dan ook erg gerust op dat alles goed kwam. Het sexen vond ik echter moeilijk. Volgens mij betreft het drie vrouwtjes en zes mannetjes. De dagen die erop volgden, aten echter enkel de diertjes die ik gesext had als vrouwtjes regelmatig, om de vijf dagen ongeveer. Al de andere deden moeilijk.

Buiten de drie vrouwtjes en één mannetje hebben de andere tot op vandaag nog maar één keer gegeten. Ik heb de volgende voedseldieren reeds geprobeerd: levende en dode veeltepelmuisjes, levende en dode gewone muisjes, alsook gebrained muisjes én kuikenbeentjes. Ik ben benieuwd wat ik nog allemaal moet proberen om ze regelmatig te doen eten. Of misschien is dit gedrag wel normaal voor de mannetjes van deze soort, omdat er toch zoveel verschil zit tussen mannetjes en vrouwtjes bij opgroeiende diertjes - maar nog niet bij boorlingen. Ik ga mij in ieder geval geen zorgen maken. Ik weet hoe grillig ze kunnen zijn maar ik weet ook dat het taaie beestjes zijn die lang doorgaan zonder voedsel. De tijd zal het uitwijzen.

Ondertussen is het best etende vrouwtje naar mijn vriend gegaan. Zodoende hebben we nu samen 2.2 dieren die we zeker houden en later tijdens de paarperiode in een

June 23rd 2008 I started feeding. All but one ate a live baby African soft-furred rat within a few days and I was confident everything had turned out well. Sexing I considered quite difficult. I presumed there were three females and six males. On the days that followed only the animals I had sexed as female ate regularly, about every five days. All others refused to eat. To date, except for the three females and one male, all the others have eaten only once. I have tried a variety of food animals: living and dead African soft-furred rat, living and dead common mice, as well as brained mice and chick bones.

I wonder what I should try to make them eat regularly? This behaviour may be normal for males of this species, because there is so much difference between males and females while developing - but this is not so distinct with the neonates. I am however, not going to worry about this. I do know how versatile they could be, but I am also aware these animals are robust and can go without food for a long time. Time will tell.

I have offered the best eating female to my friend. So now collectively we have 2.2 animals that we will keep. In future, during the mating season we will put them together in a nurture group. His male has had a growth spurt and weighs almost as much as my male, partly because mine has eaten less during the previous mating season, evidence that one should not worry too much too soon.

Some people, like I had done, think of Sand Boas as ponderous worms. Once I decided to start keeping them, similarly to Hognose snakes (*Heterodon nasicus*) and Rosy Boas (*Lichanura trivirgata*) which also turned out

Eryx (Gongylophis) conicus, jongen – juveniles. Foto/Photo: Robby van der Velden.

kweekgroepje zetten. Zijn mannetje heeft inmiddels ook een groeischeut gehad en is in gewicht nu bijna net zo zwaar als mijn mannetje, omdat het mijne in de paarperiode wat minder gegeten had. Zo zie je maar dat je je niet te snel zorgen moet maken.

Sommige mensen (net als ik vroeger) vinden zandboa's maar logge wormen. Op een keer heb ik dan toch besloten om ze te gaan houden, omdat de haakneuzen en rosyboa's ook alle interessanter bleken dan ik gedacht had. Ik heb dit besluit geen moment betreurd! Het zijn erg interessante dieren waar ik al erg veel van heb geleerd! En als je een leuke collectie zandboa's hebt, zie je er altijd wel eentje die zich niet verstopt onder het substraat en op die manier is hun ondergedoken levensstijl totaal geen nadeel. Integendeel, het gevoel om een volwassen zandboa-vrouw onder het zand uit te schoffelen om tot de conclusie te komen dat ze gespannen staat van de jongen, is een heerlijk gevoel. Ze hebben mijn hart in ieder geval veroverd en ik kijk uit naar andere soorten.

to be more interesting than I'd expected, I've never regretted this decision for a moment! They are very interesting animals of which I've already learned a lot. If you have a nice collection of Sand Boas, you will always notice one that does not hide under the substrate and in that sense a hiding lifestyle is not a drawback at all. On the contrary, the excitement of lifting an adult Sand Boa from under the sand and concluding she is swollen with youngsters is tremendous. They have stolen my heart and I am looking forwards to adding other species to my collection.

Translation:
E.J. Al, Wageningen

English corrections:
Dr. Lawrence J Smith

